

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета у Београду од 30. 06. 2016. године изабрани смо у комисију за писање извештаја за избор **др Драгољуба Марјановића** у звање **научни сарадник**.

На основу увида у материјал који нам је достављен, Наставно-научном већу Филозофског факултета у Београду подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Кандидат **др Драгољуб Марјановић**, доктор историјских наука, рођен је 30. јула 1980. године у Београду. Прву половину основне школе завршио је у Интернационалној школи на енглеском језику у Техерану, Иран, други део основне школе и гимназију у Београду. Ожењен је и отац троје деце.

Др Драгољуб Марјановић је уписао основне студије 1998. године на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду. Дипломирао је 19. фебруара 2007. године, одбранивши дипломски рад *Српска црква и Цариградска патријаршија од 1341. до 1375. године*, који је вреднован оценом – 10 (десет). Рад је освојио награду *Старац Исаија* коју додељује Центар за црквене студије, као најбољи из области црквене историје у 2007. години. Докторске студије историје уписао је школске 2007 – 2008. године на Катедри за историју Византије Филозофског факултета у Београду. Докторску дисертацију одбранио је 23. априла 2014. године на Филозофском факултету у Београду пред комисијом у саставу: проф. др Војислав Јелић (Филозофски факултет у Београду, Одељење за класичне науке), проф. др Радивој Радић (Филозофски факултет у Београду, Одељење за историју) и проф. др Влада Станковић, ментор (Филозофски факултет у Београду, Одељење за историју). Говори енглески језик на највишем нивоу, а активно се служи француским, руским и грчким језиком.

2. СТРУЧНО И ПРОФЕСИОНАЛНО ИСКУСТВО

У току прве године докторских студија др Драгољуб Марјановић је учествовао у раду семинара у организацији Нордијског центра за средњовековне студије чија је генерална тема гласила *Culture and Society in the Middle Ages*. Том приликом презентовао је свој рад на енглеском језику *Church relations between Serbia and Byzantium in the 14th century*. Током друге године докторских студија учествовао је као полазник и координатор у летњој школи *"From Constantinople to Belgrade; Constantinople and the Balkans: History, Typography, Monuments, Ideology"* на Филозофском факултету у Београду у организацији Семинара за византологију, са професорима са Филозофског факултета и са Универзитета у Келну и Минхену, одржаној од 13. до 20. јула 2009. године. Од 2008. до 2010. године радио је као професор историје у више школа, од школске 2011. године је запослен као истраживач приправник, а од 2013. године као истраживач сарадник на Филозофском факултету у Београду на пројекту *"Хришћанска култура на Балкану у средњем веку : Византијско царство, Срби и Бугари од 9. до 15. века"* (бр. 177015). Од тада учествује у свим активностима Катедре за Историју Византије, Семинара за византологију и Центра за Кипарске студије и успешно помаже професорима на Катедри у одржавању семинарских вежбања и организацији колоквијума и испита. Од 2013. године у звању је истраживач сарадник.

3. БИБЛИОГРАФИЈА

Рад у тематском зборнику међународног значаја M14 (5)

- ❖ *"Breviarium Historicum" of the Patriarch Nikephoros of Constantinople. Some Remarks on Literary Aspects of the Work*, in: *Cogito, Scribo, Spero, Auxiliary Historical Sciences in Central Europe at the Outset of the 21st Century*, Pontes Series No. II, (eds.) M. B. Kotari, J. Zouhar, Hradec Králové 2012, 165 - 175. ISBN 978-80-1260-1383-9

Рад у међународном часопису M23 (4)

- ❖ *Modes of Narrativity in the Short History of Nikephoros of Constantinople*, ЗРВИ 52 (2015), 9 - 29. ISSN 0584 - 9888

Предавање по позиву са међународног скупа штампано у целини М31 (3.5)

- ❖ „Срби, мој народ, Христови су, не папини“ – Однос светог Саве према папству 13. века у светлу једног новог апокрифа, Међународни научни скуп Осам векова манастира Милешево I, Милешево 2013, 45 – 59. ISBN 978-86-87187-01-6 (ЕМ)

Рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја М44 (2)

- ❖ Дијалог преподобног Паисија Великог и цара Константина Великог или: о преимућству монашког живота над василијом, Свети цар Константин и Хришћанство I, ур. Д. Бојовић, Ниш 2013, 165 – 176. ISBN 978-86-84105-38-9

Рад у водећем часопису националног значаја М51 (2)

- ❖ *Seventh Ecumenical Council and Historical Representations of Patriarchal Successions in Literature of the Late 8th and Early 9th Century Byzantium*, БИГ 6 (2015), 49 - 67. ISSN 2217 - 4338
- ❖ *Житије патријарха Никифора цариградског од Игњатија Ђакона као извор за ближе датовање времена настанка "Кратке Историје"*, Црквене студије 8, 2011, 271-278. ISSN 1820-2446

Одбрањена докторска теза М71 (6)

- ❖ *"Кратка историја" патријарха Никифора - историјска анализа дела*. Докторска дисертација (одбрањена 23. 4. 2014.) УДК: 94(495.02)“602/769“

4. АНАЛИЗА ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА

Драгољуб Марјановић до сада је самостално објавио шест научних радова у релевантним националним и међународним научним часописима и конференцијским зборницима и одбранио докторску дисертацију.

У раду *Житије патријарха Никифора цариградског од Игњатија Ђакона као извор за ближе датовање времена настанка "Кратке Историје"*, Црквене студије 8, 2011, 271-278. кандидат је уз помоћ анализе вести које у византијској хагиографској књижевности половине 9. века пружа Игњатије Ђакон, пружио ново датовање настанка

једне од најзначајнијих *историја* такозваног византијског мрачног доба – *Кратке историје* Никифора Цариградског.

Своја истраживања о књижевним одликама Никифоровог историографског поступка и неким њеним особеностима кандидат је презентовао у тематском зборнику међународног значаја: *"Breviarium Historicum" of the Patriarch Nikephoros of Constantinople. Some Remarks on Literary Aspects of the Work*, in: Cogito, Scribo, Spero, Auxiliary Historical Sciences in Central Europe at the Outset of the 21st Century, Pontes Series No. II, (eds.) M. B. Kotari, J. Zouhar, Hradec Králové 2012, 165 - 175.

У раду *Дијалог преподобног Паисија Великог и цара Константина Великог или: о преимућству монашког живота над василијом, Свети цар Константин и Хришћанство I*, ур. Д. Бојовић, Ниш 2013, 165 – 176. анализирале су вести које се налазе у житију преподобног Паисија Великог, својеврсног дијалога између преподобног Паисија Великог и светог цара Константина Великог. Кандидат је пре свега покушао да објасни специфичну идеолошку позадину овог сегмента житија у контексту односа Цркве и државе у Византији, а затим, у складу са резултатима такве анализе, пружио је и датовање настанка читавог дела предлажући епоху првог таласа иконоборства као време у којем је по својим унутрашњим особеностима, нарочито у анализираном *дијалогу*, поменуто житије Паисија Великог могло настати.

У раду „*Срби, мој народ, Христови су, не папине*“ – *Однос светог Саве према папству 13. века у светлу једног новог апокрифа*, Осам векова манастира Милешева I, Милешева 2013, 45 – 59. кандидат је пружио једно ново тумачење односа првог српског архиепископа Саве Немањића према римској курији, истичући да је у историјској анализи овог феномена нужно вратити се најранијим српским средњовековним хагиографијама светог Саве, односно Савином житију од Доментијана. Полазиште овог истраживања је био један „апокриф“ који се у савременом српском друштву приписује светом Сави.

Предмет докторске дисертације „*Кратка историја патријарха Никифора – историјска анализа дела*“, Београд 2014. јесте свеобухватна анализа историјских околности и времена у којима је дело настало, садржаја и наративних техника којима је цариградски патријарх Никифор преносио сопствене идеје и поруке, као и упоређивање овог значајног историјског дела са другим историјским списом овог периода, Теофановом Хроником. Детаљно истраживање имало је за циљ квалитативно вредновање Никифорове

Кратке историје како у историографском тако и у књижевном погледу на начин на који то до сада није рађено у науци. Оригинални резултати истраживања у великој мери мењају важећу представу у науци о овом византијском историјском делу, основним идејама аутора, његовим политичким ставовима – подједнако у погледу световне историје као духовних превирања унутар Цариградске цркве у 7. и 8. веку – као и о Никифоровој специфичној и помало неочекиваној оцени најзначајнијих историјских личности овог доба. Релевантност резултата докторске дисертације кандидата др Драгољуба Марјановића огледа се и у томе што је кандидат потписао уговор о издавању резултата дисертације у виду књиге на енглеском језику код престижног међународног издавача Amsterdam University Press, као и чињеница да су одређени домети дисертације цитирани у домаћој византолошкој литератури.

Дисертација *Кратка историја патријарха Никифора – историјска анализа дела* подељена је на четири велике целине, којима претходи Предговор а следује Закључак и Списак чешће навођених извора и литературе. Први део (8-46 странице) посвећен је биографији писца, цариградског патријарха Никифора (806 – 815) и подељен је на следећа мања поглавља: *Од рођења до Седмог васељенског сабора; Никифорово световно образовање; Од Седмог васељенског сабора до избора за патријарха; Патријарси Тарасије и Никифор; Патријарх Никифор (806 – 815); Патријарх Никифор према папи Лаву III; Патријарх у егзилу (815 – 828)*. Други део дисертације обрађује спољашње карактеристике дела (46 – 68) у поглављима *Датовање Кратке историје; Кратка историја – структура и Проблем „наративног прекида“ за период 641 – 668*. Трећа целина носи назив *Слика царева у Краткој историји* (68 – 170) и подељена је на шеснаест поглавља међу којима посебно треба издвојити кандидатову анализу и закључке везане за личност цара Ираклија и његову владавину, као и за начин на који је патријарх Никифор осликао иконоборачке царева. Четврти део *Патријарси у Краткој историји* (171 – 233) подељен је на осам поглавља и чини паралелно истраживање са кандидатовом анализом царева и световне историје у трећем делу. Посебно треба истаћи анализу Никифорове слике патријараха Сергија и Германа, с једне стране, и иконоборачких архијереја, са друге, која на потпуно оригиналан начин осветљава комплексни став цариградског патријарха и историчара према својим претходницима на трону и духовним бурама из претходних столећа ромејске историје.

Трећи и четврти део дисертације представљају централне целине дисертације у којима се садржај Никифоровог дела посматра и прецизно анализира кроз призму ауторовог приказа цара, односно цариградских патријараха. Резултат овог детаљног истраживања је помало изненађујућа, потпуно нова оцена Никифоровог става како о појединим личностима из претходних векова византијске повести, тако и о укупном историјском развоју византијске државе у вековима којима је аутор у свом специфичном погледу у прошлост окренут.

У раду *Seventh Ecumenical Council and Historical Representations of Patriarchal Successions in Literature of the late 8th and early 9th Century Byzantium*, БИГ 6 (2015), 49 - 67, кандидат је преиспитао слику о представама цариградских патријарха с краја 8. и почетка 9. века које се јављају у тадашњој византијској књижевности, имајући у виду пре свега савремене византијске историје, хронике и житија светих. Уочио је и показао да је епоха непосредно пре Седмог васељенског сабора у Никеји 787. године, али и након сабора била пресудна за формирање уског круга врло утицајних људи, црквених делатника и световних достојанственика, који су узајамно били повезани најпре православном идеологијом иконопоштовања али и утицајима политичким и црквеним, који су се међутим одражавали и на културну делатност, односно обнову византијске културе, пре свега историографије, која је настајала као продукт делатности појединаца из ове *елите* сабране у Цариграду око патријарха Тарасија. Ту се пре свега убрајају будући патријарх Никифор, Теофан *Хронограф* - игуман важног манастира Тоу Аггоу, али и каснији хагиограф Игњатије Ђакон. Кандидат је демонстрирао да се у књижевним делима поменутих интелектуалаца и црквених учењака ствара својеврсна слика *суццесије* православних патријараха и обнове Цариградске цркве, њене слободе и аутономије у односу на царску власт, која је у претходном период прогањала православне иконопоштоватеље и саму Цариградску патријаршију довела у потчињени положај. Ова културна обнова и делатност, пре свега писање историја какве су Никифорова *Кратка историја* и Теофанова *Хроника*, али и житија патријараха Тарасија и Никифора, уобличавају и промовишу једну сасвим оригиналну, јединствену и у контексту друштвено политичких веза и односа, врло ангажовану и програмску слику Цариградске цркве и личности које су је водиле. Посматрано у контексту односа Цркве и државе у Византији

почетком 9. века овај рад кандидата даје ново светло у погледу бољег разумевања византијског друштва и његове културе у назначеном период.

У раду *Modes of Narrativity in the Short History of Nikephoros of Constantinople*, ЗРВИ 52 (2015), 9 - 29. кандидат се поново посветио истраживању литерарних особина веома важног дела обновљене византијске књижевности с краја 8. и почетка 9. века, насталом испод пера будућег патријарха Никифора. У раду је истраживање фокусирано на Никифоров литерарни метод и стил његове специфичне наратије која се уобличава прикладним распоредом садржаја и одређених кључних мотива у наратији који успостављају чврст идејни систем у Никифоровом делу на основу којег он као аутор касније гради све релевантне и значајне приче које умеће у своје дело, уобличавајући на тај начин специфичну поруку и слику пре свега царева и патријарха поменутих у његовом делу. Овакав специфичан вид уобличавања наратије који је кандидат "дешифровао" значајан је за разумевање шире друштвене и културне активности која се у тој епохи одвијала у Цариграду, и уже, у кругу људи који су били сабрани око патријарха Тарасија Цариградског.

5. КВАНТИТАТИВНА ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

Категорије научних публикација	М	Број радова	Вредност
Рад у тематском зборнику међународног значаја	M14	1	5
Рад у међународном часопису	M23	1	4
Предавање по позиву са међународног скупа штампано у целини	M31	1	3.5
Рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја	M44	1	2
Рад у водећем часопису националног значаја	M51	2	4
Одбрањена докторска теза	M71	1	6
Укупно			24,5

Научно звање	Потребан број поена	Остварено
Научни сарадник	Укупно	16
	M10+M20+M31+M32+M33+M41+M42 +M43+M44+M45+M51+M52 + M53 + M54	10
	M11+M12+M21+M22+M23+M24+M31 +M41	7
	Укупно	24.5

6. АНГАЖОВАНОСТ У РАЗВОЈУ УСЛОВА ЗА НАУЧНИ РАД, ОБРАЗОВАЊУ И ФОРМИРАЊУ НАУЧНИХ КАДРОВА

Педагошки рад

Пошто је реч о кандидату са одбрађеном докторском тезом али који је у истраживачком звању, није било прилике и услова за менторски рад. Кандидат је, међутим, као студент докторских студија на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду учествовао са успехом у извођењу вежби на предмету *Увод у историјске студије* (2 часа вежби недељно). Такође, као студент докторских студија, новембра 2012. г. одржао је предавање по позиву у Задужбини Илије М. Коларца на тему *Византијска и Српска црква у 14. веку* у оквиру циклуса *Хришћански Балкан у средњем веку и Византијско царство*.

Кандидат је такође гостовао као предавач на Департману за историју, Филозофског факултета у Нишу где је одржао серију од пет предавања из историје Византије на тему: *"Византија у доба Палеолога 13 - 15. век"*

Међународна сарадња

У оквиру међународне сарадње, кандидат др Драгољуб Марјановић је учествовао на међународним научним скуповима при универзитетима у Норвешкој (Institute of Medieval Studies - Bergen), Чешкој (Departement of Auxiliar Historical Sciences - Univesity of Brno), Бугарској (Универзитет Св. Климент Охридски - Софија), Велика Британија (Queen's University - Belfast; International Medieval Congress - Leeds).

7. ПРЕГЛЕД И МИШЉЕЊЕ О ДОСАДАШЊЕМ НАУЧНОМ И СТРУЧНОМ РАДУ

Др Драгољуб Марјановић је учествовао на шест међународних и више домаћих скупова, а посебно треба издвојити његово учешће на међународном сусрету медиевиста у Чешкој, у организацији Одељења за помоћне историјске науке Филозофског факултета у Брну, на коме је представио резултате свог рада на докторској дисертацији која је посвећена историјском делу цариградског патријарха Никифора с почетка 9. века. Излагање са тог симпозијума је објављено 2012. године у изузетно значајној међународној публикацији. Учествовао је у организацији међународног симпозијума *Before and After the Fall: The Balkans in the Turbulent Times Before and After the Capture of Constantinople in 1204 and 1453*, који је у организацији Семинара за византологију и Центра за Кипарске студије одржан у Народној библиотеци Србије 15. и 16. јуна 2012. године.

Резултате својих истраживања презентовао је и на скупу *Осам векова манастира Милешева* септембра 2012. године у манастиру Милешева, што је и објављено у истоименом зборнику радова, док је на конференцији посвећеној обележавању 1700 година доношења Миланског едикта у Нишу маја 2012. године др Драгољуб Марјановић написао оригинални научни рад о једном до сада непримећеном месту из Житија преподобног Пајсија, на коме светац истиче првом хришћанском цару преимућство небеског царства над овоземаљским, који је и објављен у зборнику текстова презентованих на овом међународном скупу.

Свим својим радовима – а на првом месту одличном докторском дисертацијом која значајно доприноси тумачењу једног од најважнијих извора средњевизантијског периода – др Драгољуб Марјановић је потврдио велики истраживачки дар и способност да самостално и оригинално тумачи и најсложеније текстове из византијске епохе, комплексне и тешко разумљиве саставе аутора који су своју ученост и вештину неретко изражавали сложеношћу и неразумљивошћу израза. Докторска дисертација др Драгољуба Марјановића *"Кратка Историја патријарха Никифора – историјска анализа дела"* која ће ускоро бити и публикована, у великој мери мења досадашња знања у науци о овом важном историјском делу, намерама и ставовима аутора, његовом суду о најважнијим личностима византијске повести 7. и 8. века и сврси самог дела у подељеној Византији раног деветог столећа.

8. МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ИЗБОР И ПРЕДЛОГ

На основу анализе конкурсног материјала, као и на основу личних сазнања о целокупној досадашњој научној, стручној и педагошкој активности кандидата, Комисија закључује да кандидат др Драгољуб Марјановић испуњава све услове предвиђене Законом о научноистраживачком раду за избор у звање научни сарадник.

Чланови Комисије стога предлажу Наставно-научном већу Филозофског факултета у Београду да др Драгољуба Марјановића изабере у звање научни сарадник.

У Београду
15. 08. 2016.

Чланови комисије:

проф. др Влада Станковић

проф. др Радивој Радић

доц. др Ирена Љубомировић
Филозофски факултет Универзитет у Нишу